

Pastorala Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la Duminica Ortodoxiei

Preaiubitului cler, cinului monahal și dreptmăritorilor creștini din cuprinsul Patriarhiei Române, har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl, iar de la noi, arhiereshi binecuvântări

Iubiții noștri fii sufletești,

În prima duminică din Sfântul și Marele Post, numită *Duminica Ortodoxiei*, Biserica dreptmăritoare din întreaga lume rememorează una dintre cele mai strălucitoare biruințe din primul mileniu, și anume, victoria definitivă asupra iconoclaștilor, adică a celor ce respingeau Sfintele Icoane, care au tulburat viața Bisericii și a credincioșilor ei, timp de mai bine de o sută de ani (726-843). În acea perioadă zbuciumată din viața Bisericii, cinstitorii Sfintelor Icoane au avut mult de suferit: unii au fost torturați, alții exilați din familiile, casele, orașele și țările lor, iar un mare număr de clerici, monahi și mireni și-au jertfit viața pentru a apăra dreapta credință și Sfintele Icoane.

La Sinodul al VII-lea Ecumenic de la Niceea (787) a fost stabilită învățătura ortodoxă despre cinstirea icoanelor și a sfinților. În secolul următor, Biserica a proclamat cu tărie triumful Ortodoxiei asupra tuturor ereziilor, astfel că la Sinodul de la Constantinopol, din 11 martie 843, pe lângă stabilirea pentru totdeauna a învățăturii că icoanele sunt reprezentări ale Mântuitorului, ale Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu sau ale altor persoane care au dus o viață sfântă, plăcută lui Dumnezeu, părinții sinodali au reafirmat, sub inspirația Duhului Sfânt, întreaga învățătură de credință a Bisericii cuprinsă în hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice. De aceea, duminica întâi din Postul Sfintelor Paști este numită *Duminica Ortodoxiei*.

Deși, în primele veacuri creștine, folosirea icoanelor în cultul Bisericii s-a stabilit treptat, ca răspuns la cerințele religioase și la evlavia momentului, „*învățătura despre icoane a aparținut de la început Bisericii*”ⁱⁱ, astfel că la momentul disputei iconoclaste „*icoana își ocupase deja locul ei în viața Bisericii*”ⁱⁱⁱ, fiind o parte constitutivă a vieții religioase particulare a credincioșilor și a vieții publice a Bisericii. Iată de ce, odată cu Sinodul VII Ecumenic din 787 și cu Sinodul de la Constantinopol din 843, a fost posibilă, pe temeiul mărturiei Sfintei Scripturi și a scrierilor unor Sfinți Părinți, lămurirea învățăturii despre cinstirea sfintelor icoane, făcându-se deosebire între cinstirea lui Dumnezeu – numită *adorare* sau *închinare*, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – numită *preacinstire* și a sfinților – numită simplu *cinstire*.

Posibilitatea reprezentării iconografice a Domnului Hristos, a Maicii Domnului și a sfinților, ca mărturie a harului lucrător și sfințitor al lui Dumnezeu în omenitate, pentru înălțarea omului către Dumnezeu, are teme în însăși Întruparea Cuvântului veșnic al lui Dumnezeu, fundamentul hristologic al icoanei, după mărturia Sfântului Evanghelist Ioan care spune: „*Ce era de la început, ce am auzit, **ce am văzut cu ochii noștri**, ce am privit și mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul vieții,... și Viața **s-a arătat și am văzut-o** și mărturisim și vă vestim Viața de veci care era de la Tatăl și **s-a arătat nouă**” (I Ioan 1, 1-2), cuvânt măiestrit descifrat de Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei, în Liturghia sa: „*Iar când a venit plinirea vremii, ne-ai grăit prin Însoși Fiul Tău Care (...) pe pământ S-a arătat și cu oamenii a viețuit; și din Sfânta Fecioară întrupându-Se, S-a smerit pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se pe Sine **asemenea cu chipul smeritului nostru trup, ca să ne facă asemenea chipului slavei Sale***”ⁱⁱⁱ.*

Învățătura ortodoxă despre icoană arată că, deși Dumnezeu nu poate fi văzut de oameni în toată strălucirea Lui dumnezeiască, negrăită, nepătrunsă și necuprinsă de firea omenească, totuși, din iubire față de oameni, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut Om, luând trup și chip omenesc, ca pe noi oamenii să ne ajute să vedem chipul slavei dumnezeiești. Prin urmare, lumina din icoana lui Hristos și din icoanele sfinților ne îndreaptă spre lumina cea neînserată a slavei veșnice din Împărăția cerurilor. Sfințenia icoanei ne cheamă la sfințirea vieții și la trăirea virtuților creștine.

Dreptmăritori creștini,

Bucuria vederii icoanei lui Hristos ne încredințează că Fiul veșnic, Cel Ce este necuprins de marginile lumii, S-a lăsat cuprins, după omenitatea Sa, pentru a fi pururea cu oamenii, arătându-ne în icoană slava Sa: „*Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și **am văzut slava Lui**, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr*” (Ioan 1, 14). Deci, El S-a smerit și S-a făcut om în timp, ca pe oameni să-i ridice în slava Sa cea veșnică.

Reamintindu-ne, la vederea icoanei, că mântuirea este o lucrare divino-umană, rod al întâlnirii harului lui Dumnezeu cu credința, cu evlavia și cu faptele bune ale omului, avem și încredințarea că, cinstind Sfintele Icoane, inimile noastre se încălzesc, iar mintea se luminează în fața iubirii lui Hristos pentru oameni, întrucât El „*pentru noi oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și **S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om***” (Simbolul credinței).

Cinstirea icoanei lui Hristos în chip duhovnicesc înseamnă cinstirea Tainei Întrupării lui Hristos, Care ne cheamă să ne apropiem de El cu credință și cu dragoste, să ne lăsăm pătrunși de taina curățitoare și sfințitoare a Întrupării Sale, întrucât El S-a făcut om, ca pe noi să ne facă fii ai lui Dumnezeu, după har (cf. Ioan 1, 12-13).

Icoanele lui Hristos, ale Maicii Domnului și ale sfinților, asemenea Sfintei Liturghii, mărturisesc în chip văzut despre pogorârea lui Dumnezeu către om și despre nevoița sau efortul omului de a se ridica neîncetat către Dumnezeu. Împreună, Sfintele Icoane descoperă taina credinței și a comuniunii cu Dumnezeu, datorită prezenței harice care le luminează și le sfințește, fiind **mijloace de mărturisire și întărire a credinței, de sporire a rugăciunii și de cultivare a sfințeniei și a frumuseții duhovnicești**. Părintele Stăniloae ne arată că prin Sfintele icoane s-a păstrat unitatea și Tradiția Sfântă a Bisericii. „Numai unde cuvântul a fost asociat cu Tainele și cu cinstitirea icoanelor, s-a păstrat unitatea credinței, acestea fiind, prin identitatea lor în toate timpurile, frânele care au ținut Cuvântul în matca Tradiției primite de la Apostoli” – spune marele teolog român^{iv}.

Îndeplinindu-și misiunea sa sfântă, Biserica ne cheamă neîncetat prin cuvintele Mântuitorului Hristos: „*Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii*” (Matei 25, 34), pe care le adresează tuturor celor care, în timpul vieții lor, au ascultat Evanghelia iubirii lui Hristos, s-au împărtășit de harul dumnezeiesc prin Sfintele Taine și au căutat Împărăția lui Dumnezeu prin lumina Sfintelor Icoane, arătând neconținut iubire milostivă și frățească față de toți oamenii, dar, mai ales, față de cei flămânzi, însetați, străini, bolnavi și întemnițați (cf. Matei 25, 35-40).

De aceea, Vă îndemnăm, iubiții noștri frați și fii duhovnicești ca, în Duhul Sfânt, văzându-L în icoană pe Hristos Domnul Cel milostiv și iubitor de oameni, să fim următori ai pildei vieții Lui; rugându-ne în fața icoanei Preacuratei Fecioare Maria să ne străduim să fim buni și curați ca ea și, chemându-i în ajutor pe sfinți, prin rugăciune și sărutarea sfintelor lor icoane, să căutăm sfințenia, asemenea lor, prin pocăință, post, rugăciune și milostenie.

Preaiubiții noștri fii duhovnicești,

Duminica Ortodoxiei este sărbătoarea credinței dreptmăritoare, prin cuvânt și faptă, a tuturor credincioșilor ortodocși din lumea întregă, a tuturor celor ce păstrează și mărturisesc învățătura de credință a *Bisericii celor șapte Sinoade Ecumenice*, care stă la temelia adevăratei trăiri creștine ortodoxe și a sfintei lucrări a Bisericii lui Hristos în lume.

Biserica Ortodoxă Română, de origine apostolică, prin predica Sfântului Andrei, cel Întâi chemat la apostolie, Ocrotitorul României, cultivă neîncetat râvna păstrării cu sfințenie a drepte credințe, confirmată dintru început prin alese fapte de evlavie și milostenie creștină ale binecredincioșilor creștini, ale preoților și monahilor, dintre care mulți s-au ridicat la vrednicia sfințeniei, devenind *prieteni* ai lui Dumnezeu (cf. Ioan 15, 15).

Faptele de evlavie ale poporului nostru dreptcredincios s-au manifestat, de-a lungul timpului, fie prin zidirea de sfinte locașuri de cult parohiale și mănăstirești, fie prin edificarea de așezăminte culturale, de învățământ și social-filantropice, presărate de la o margine la alta a țării. Această prezență și lucrare a faptelor de evlavie continuă și astăzi cu multă râvnă, ajungând până dincolo de granițele țării, în Europa Occidentală și în alte părți ale lumii, unde s-au stabilit mulți români ortodocși care viețuiesc în tradiția Bisericii noastre străbune.

Faptele milosteniei creștine sunt expresia concretă a iubirii aproapelui, ca roade ale drepte credințe din care izvorăsc neîncetat, și care au ca scop ajutorarea celor aflați în necazuri și suferințe, după cum învață Sfântul Apostol Pavel: „*Iar facerea de bine și într-ajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu* (Evrei 13, 16)”.

Oricât de mari ar fi provocările și crizele lumii în care trăim, în contextul degradării vieții spirituale, a climatului social și economic pe plan mondial, dar și în țara noastră, avem datoria să rămânem neclintiți în dreapta credință, și în faptele cele bune, punându-ne nădejdea în Dumnezeu „*Care ne dă cu belșug toate spre îndulcirea noastră*” (I Tim. 6, 17). Să ne unim în a face binele care aduce mângâiere celor în nevoi, alinare celor bolnavi, compasiune celor în durere, ajutând pe semenii noștri, cu generozitate și dragoste creștină, așa cum ne învață Hristos, Mântuitorul lumii.

Și în acest an, ne adresăm preoților și credincioșilor Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de a organiza colecta pentru *Fondul Central Misionar*, arătând, ca și până acum, dragostea către Dumnezeu și către Biserica noastră. Să contribuim în această zi de prăznuire a Ortodoxiei, dar și în duminica următoare, fiecare cu darul său, după cum îl îndeamnă inima sa, bine știind că: „*pe cel ce dă cu voie bună pe acela îl iubește Dumnezeu*” (II Cor. 9, 7).

Fiți încredințați că, așa cum am făcut și în anii trecuți, fiecare bănuț pe care-l veți dăruia acum va fi chivernisit cu grijă și îndreptat, cum spune Sfântul Apostol Pavel, „*fiecăruia după cum are cineva trebuință*” (Rom. 4, 35), fie în scopul ajutorării unora dintre semenii noștri care sunt săraci, se află în situații limită sau sunt în suferințe cumplite, fie în scopul zidirii unor biserici și așezăminte filantropice ortodoxe, fie pentru continuarea și finalizarea diferitelor lucrări misionare și de ajutorare a fraților noștri români care viețuiesc în afara granițelor țării.

Așa cum ne-am împărtășit azi la Sfânta Liturghie din cuvintele Sfântului Vasile cel Mare, pe care, împreună cu ceilalți Sfinți Capadocieni, îl comemorăm și omagiem în acest an, 2009, se cuvine să ne rugăm pentru binefăcătorii Sfintei noastre Biserici și ai tuturor celor aflați în nevoi și să cerem Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „*Pomenește, Doamne, pe cei care aduc roade și fac bine în sfintele Tale Biserici și își aduc aminte de cei săraci. Răsplătește-le lor cu bogatele și cereștile Tale daruri (...). Adu-Ți aminte, Doamne, Dumnezeul nostru, și de tot poporul Tău și peste toți revarsă mila Ta cea bogată, împlinind tuturor cererile cele spre mântuire*”^v.

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești în această lucrare sfântă de binefacere, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și ne rugăm Milostivului Dumnezeu „*ca, având totdeauna toată îndestularea în toate, să prisosiți spre tot lucrul bun*” (II Cor. 9, 8).

Îmbrățișându-vă cu dragoste părintească, noi, membrii Sfântului Sinod, vă împărtășim binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!*” (II Cor. 13, 13).

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† TEOFAN

Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

† LAURENȚIU

Arhiepiscopul Sibiului și
Mitropolitul Ardealului

† BARTOLOMEU

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului

† IRINEU

Arhiepiscopul Craiovei și
Mitropolitul Olteniei

† NICOLAE

Arhiepiscopul Timișoarei și
Mitropolitul Banatului

† PETRU

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei și Exarh al Plaiurilor

† IOSIF

Arhiepiscop și Mitropolit al Mitropoliei Ortodoxe Române
a Europei Occidentale și Meridionale

† SERAFIM

Arhiepiscopul Germaniei, Austriei și
Luxemburgului și Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei,
Europei Centrale și de Nord

† **NIFON**

Mitropolit, Arhiepiscop al Târgoviștei și Exarh Patriarhal

† **TEODOSIE**

Arhiepiscopul Tomisului

† **PIMEN**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **ANDREI**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **NICOLAE**

Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi

† **GHERASIM**

Episcopul Râmnicului

† **EFTIMIE**

Episcopul Romanului

† **EPIFANIE**

Episcopul Buzăului și Vrancei

† **CALINIC**

Episcopul Argeșului și Muscelului

† **IOACHIM**

Episcopul Hușilor

† **CASIAN**

Episcopul Dunării de Jos

† **TIMOTEI**

Episcopul Aradului, Ienopolei,

† **LUCIAN**

Episcopul Caransebeșului, Hălmeagului și Hunedoarei

† **SOFRONIE**

Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei

† **JUSTINIAN**

Episcop al Episcopiei Ortodoxe Române
a Maramureșului și Sătmarului

† **NICODIM**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **DAMASCHIN**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **IOAN**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **GALACTION**

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

† **AMBROZIE**

Episcopul Giurgiului

† **SEBASTIAN**

Episcopul Slatinei

† **VISARION**

Episcopul Tulcii

† PETRONIU

Episcopul Sălajului

† DANIL

Episcop-Loctiitor (Administrator)

al Episcopiei Daciei Felix

† SILUAN

Episcopul Ortodox Român al Ungariei

† SILUAN

Episcopul Ortodox Român al Italiei

† MACARIE

Episcopul Ortodox Român al
Europei de Nord

† TIMOTEI

Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† MIHAIL

Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† VINCENȚIU PLOIEȘTEANUL

Episcop-Vicar Patriarhal

† CIPRIAN CÂMPINEANUL

Episcop-Vicar Patriarhal

† VARSANUFIE PRAHOVEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† CALINIC BOTOȘĂNEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

† ANDREI FĂGĂRĂȘANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

† IRINEU BISTRIȚEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului

† VASILE SOMEȘANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Vadului,

† GURIE GORJEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Craiovei

† PAISIE LUGOJANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei

† MARC NEMȚEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe
Române a Europei Occidentale

† SOFIAN BRAȘOVEANUL

Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei a Germaniei, Austriei și Luxemburgului

† IOAN CASIAN DE VICINA

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a celor două Americi

† IOACHIM BĂCĂUANUL

Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului

† CORNELIU BÂRLĂDEANUL

Arhiereu-Vicar al Episcopiei Hușilor

† IUSTIN SIGHETEANUL

Arhiereu-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române

a Maramureșului și Sătmărilor

ⁱ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, ***Simbolul ca anticipare și teme al icoanei***, în Rev. *Studii Teologice*, VII (1957), nr. 7-8, p. 427

ⁱⁱ Pr. Prof. Ene Braniște, ***Teologia icoanelor***, în Rev. *Studii Teologice*, IV (1952), nr. 3-4, p. 175

ⁱⁱⁱ ***Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare***, în *Liturghier*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea Preafericitului Părinte *Daniel*, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, EIMBO, 2008, p. 234-235

^{iv} Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, ***Icoanele în cultul ortodox***, în Rev. *Ortodoxia*, XXX (1978), nr. 3, p. 478

^v ***Dumnezeiasca Liturghie a celui între sfinți Părintele nostru Vasile cel Mare***, în *Liturghier*, ed. citată, p. 244-245